

Advies

DATUM 23 februari 2015

VOLGNUMMER 2014-2015/16

COMMISSIE De Commissie voor de Volksgezondheid, het Leefmilieu en de Maatschappelijke Hernieuwing

Alles in het teken van recht op afstammingsinformatie

De commissie voor de Volksgezondheid, het Leefmilieu en de Maatschappelijke Hernieuwing besliste om een reeks hoorzittingen te organiseren over het wetsvoorstel dat de anonimiteit bij donatie van gameten wil aanpassen in de wet tot wijziging van de wet van 6 juli 2007 over de medisch begeleide voortplanting en de bestemming van de overtallige embryo's en de gameten.¹ Het Kinderrechtencommissariaat werd uitgenodigd om hieraan deel te nemen.

In dit advies zetten we volgende aandachtspunten vanuit een kinderrechtenbril in de kijker:

- Een breder debat over afstamming is noodzakelijk;
- Anoniem donorschap is niet toelaatbaar. Kinderen hebben recht op trapsgewijze toegang tot afstammingsinformatie;
- Er is nood aan een onafhankelijke centrale organisatie voor bewaring, beheer, registratie van informatie van herkomst van het kind;
- Een goede begeleiding van alle actoren is van belang.

¹ Wetsvoorstel tot wijziging van de wet van 6 juli 2007 betreffende de medisch begeleide voortplanting en de bestemming van de overtallige embryo's en de gameten, wat betreft de anonimiteit bij donatie van gameten, Doc.54 nr. 0618/001.

Afstammingsinformatie

Eén wettelijke regeling van wie je ook afstamt

Het wetsvoorstel van 13 november 2014 behandelt uitsluitend de anonimiteit van zaadcel- of eiceldonatie. Problemen rond informatie over biologische afstamming duiken echter ook op in een reeks andere situaties, zoals bij embryodonatie, draagmoederschap en adoptie. Het Kinderrechtencommissariaat is daarom voorstander om voor al deze situaties een gelijkaardige wettelijke regeling uit te werken.

Uit ons klachtenonderzoek en uit verschillende andere onderzoeken blijkt hoe belangrijk het is te weten van wie je afstamt. De vraag duikt op bij kinderen en jongeren die verwekt zijn via anoniem donorschap, net als bij kinderen die via een draagmoeder ter wereld kwamen of van wie de moeder in Frankrijk anoniem beviel en kinderen die geadopteerd zijn. Die kinderen en jongeren hebben een biologische en sociale realiteit. Ook al is het sociale aspect het belangrijkste, toch hebben velen te maken met een dubbele loyaleiteit.

Breder debat nodig over afstamming

Er moet een fundamenteel maatschappelijk politiek debat komen over kinderen en hun afstammingsvragen. Dat debat vraagt een brede, interdisciplinaire invulling. De vraag waar we in onze samenleving familiebanden op baseren en hoe we ze juridisch vorm geven, moet het onderwerp zijn van een brede discussie over familierecht. Veel nieuwe familie vormen passen immers niet in het huidige familierecht.

We vragen bovendien fundamenteel onderzoek naar de behoeften van kinderen rond onder andere hun recht op informatie. Welke ondersteuning en begeleiding vragen kinderen? Hoe percipiëren kinderen het donorschap? Dat onderzoek is nodig om in het bredere debat het perspectief en het belang van kinderen en jongeren duidelijk tot hun recht te laten komen.²

Recht op trapsgewijze toegang tot afstammingsinformatie

Op basis van het kinderrechtenverdrag, beklemtonen wij het belang om aan minderjarigen toegang tot zowel identificerende als de niet-identificerende gegevens van de donor te verlenen. We zijn voorstander van een trapsgewijze toegang tot afstammingsinformatie voor minderjarigen, zoals in Nederland geldt. De wet van 6 juli 2007 bepaalt dat zaadcel- of eiceldonatie in de regel anoniem is en mist dus deze kinderrechtenfocus. Ook in het voorliggende wetsvoorstel dat de keuze laat tussen donoren en wensouders uit verschillende gradaties van anonimiteit, ontbreekt een duidelijke vertaling van het kinderrechtenverdrag. Niet alle kinderen en jongeren die via

---

² Zie ook fiche 'Recht op afstammingsinformatie voor kinderen' in het memorandum 2014 van het Kinderrechtencommissariaat
<http://www.kinderrechtencommissariaat.be/advies/moeder-van-alle-verkiezingen-ontfermt-zich-over-haar-kinderen-en-hun-rechten>

fertiliteitsbehandeling met donormateriaal verwerkt worden, krijgen immers het recht om over afstammingsinformatie te beschikken.

Artikel 7 van het kinderrechtenverdrag staat hierbij centraal:

'The child shall be registered immediately after birth and shall have the right from birth to a name, the right to acquire a nationality, and, as far as possible, the right to know and be cared for by his or her parents.'

A. Van der Linden (kinderrechter) en P. Vlaardingerbroek (hoogleraar familie- en jeugdrecht) hertalen dit als: 'Elk kind heeft het recht op kennis van zijn identiteit en daartoe behoort niet alleen dat het kind mag vernemen dat het een juridische status heeft die niet overeenstemt met de genetische waarheid, maar ook dat het, indien het kind daar prijs op stelt, mag weten van wie het daadwerkelijk afstamt. Met de kennis over de identiteit zijn immers voor het kind psychologische, sociologische, medische en juridische belangen gemoeid.'³

'The right to know one's origins' wordt verder ondersteund door artikel 8 van het kinderrechtenverdrag dat stipuleert dat overheden het recht van het kind om zijn of haar identiteit te behouden moeten eerbiedigen. Het recht van het kind om toegang te hebben tot informatie over zijn ouders vindt verder zijn grondslag in artikel 13 van het kinderrechtenverdrag (het recht op het zoeken en verkrijgen van informatie), alsook in artikel 16 (het recht op eerbied voor het privé- en gezinsleven van het kind).⁴

Nederland: een werkbare manier

In Nederland is sinds 2004 de anonimiteit van donoren opgeheven. Donorkinderen die verwerkt zijn na 2004 krijgen stapsgewijs toegang tot beschikbare informatie over hun donor. Vanaf 12 jaar hebben ze recht op fysieke en sociale gegevens over hun donor. Vanaf 16 jaar is er de mogelijkheid om in contact te komen met de donor en/of eventuele halfbroers en -zussen. Voor donorkinderen die verwerkt zijn voor 2004, blijft de anonimiteit van hun donor gelden. Wel kunnen deze donoren vrijwillig hun anonimiteit opheffen en zich inschrijven in een register of aanmelden voor een DNA-databank. Voor donorkinderen is er diezelfde mogelijkheid. Als een match volgt, hebben zij hetzelfde recht op toegang tot informatie als donorkinderen die verwerkt zijn na 2004.

Nood aan onafhankelijke centrale autoriteit

Het is belangrijk de bevoegdheid tot registratie, bewaring, beheer en kennisgeving over de herkomst van het kind toe te vertrouwen aan een onafhankelijke instantie.

Onderzoek en praktijk geven aan dat er behoefte is aan begeleiding en psychosociale ondersteuning van alle betrokkenen: kinderen, wensouders, geboorteouders, biologische ouders. Dit expertisecentrum zou ook

³ A. Van der Linden en P. Vlaardingerbroek, 'De kansen en risico's van adoptie', Tijdschrift voor Familie- en Jeugdrecht, 25 (5), 104-112, p. 105.

⁴ L. Pluym, 'Het recht van het kind om zijn ouders te kennen (art. 7.1 IVRK) na heterologe medisch begeleide voortplanting, adoptie en draagmoederschap in België', Tijdschrift voor Jeugdrecht en Kinderrechten, 2012, 1, 5-22.

toegankelijke begeleiding moeten aanbieden voor de betrokken volwassen en minderjarigen.⁵

---

⁵ Zie ook fiche 'Recht op afstammingsinformatie voor kinderen' in het memorandum 2014 van het Kinderrechtencommissariaat
<http://www.kinderrechtencommissariaat.be/advies/moeder-van-alle-verkiezingen-ontfermt-zich-over-haar-kinderen-en-hun-rechten>